

**Bryssel den 4 december 2024
(OR. en)**

16568/24

SAN 688

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 14697/24

Ärende: Rådets slutsatser om förbättrad organdonation och organtransplantation

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om förbättrad organdonation och organtransplantation, som godkändes av rådet (hälso- och sjukvård) vid mötet den 3 december 2024.

Rådets slutsatser om förbättrad organdonation och organtransplantation**Inledning**

Donation av mänskliga organ för transplantation har lett till betydande framsteg inom hälso- och sjukvården i Europeiska unionen och erbjuder en lösning för behandling av patienter med terminal organsvikt, vilket avsevärt förbättrar deras livskvalitet och hälsoresultat, och när det gäller terminala njursjukdomar erbjuder ett kostnadseffektivt alternativ till andra behandlingar. I synnerhet har unionens samarbetsinsatser, särskilt genom den rättsliga ramen och handlingsplanen om donation och transplantation av organ (2009–2015)¹, förbättrat situationen när det gäller organdonation och organtransplantation, vilket har lett till ökade organdonationer och organtransplantationer samt förbättrad kvalitet och säkerhet när det gäller organ för klinisk användning. Trots dessa framsteg fortsätter efterfrågan på organtransplantation att öka, till följd av den fortsatta bördan av långt framskridna icke-överförbara sjukdomar och en åldrande befolkning. Denna situation understryker det trängande behovet av fortsatta och förstärkta insatser på området för organdonation och organtransplantation i medlemsstaterna. Utan att det påverkar medlemsstaternas ansvar för att utforma sin hälso- och sjukvårdspolitik och för att organisera och tillhandahålla hälso- och sjukvård sker donation av organ från avlidna och levande givare frivilligt och utan ersättning och bör bygga på principen om altruism från givarens sida. Frivillig donation utan ersättning bidrar till respekt för människans värdighet och till att skydda de mest sårbara människorna i samhället. Den bidrar också till höga säkerhetsstandarder och därmed till skydd av människors hälsa, vilket ökar allmänhetens förtroende för donationssystemen.

¹ Meddelande från kommissionen – *Handlingsplan om donation och transplantation av organ (2009–2015): bättre samarbete mellan medlemsstaterna* {KOM(2008) 818 slutlig} {SEK(2008) 2956} {SEK(2008) 2957} (COM(2008) 819 final).

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

ERINRAR OM ATT

1. en hög hälsoskyddsnivå för människor ska säkerställas vid utformning och genomförande av all unionspolitik och alla unionsåtgärder, och unionen ska främja samarbete mellan medlemsstaterna på folkhälsoområdet och vid behov stödja deras insatser, i enlighet med artikel 168 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
2. det i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/45/EU av den 7 juli 2010 om kvalitets- och säkerhetsnormer för mänskliga organ avsedda för transplantation² fastställs bestämmelser för att säkerställa kvalitets- och säkerhetsnormer för mänskliga organ avsedda för transplantation till människokroppen för att säkerställa en hög hälsoskyddsnivå för människor,
3. Europeiska unionens råd har betonat vikten av att vidta åtgärder i fråga om organdonation och organtransplantation genom godkännande av rådets slutsatser om organdonation och organtransplantation 2007³ och 2012⁴,

² EUT L 207, 6.8.2010, s. 14.

³ https://ec.europa.eu/health/ph_threats/human_substance/documents/organs_council15332_en.pdf.

⁴ EUT C 396, 21.12.2012, s. 12.

4. Europeiska kommissionen 2007 antog ett meddelande om organdonation och transplantation⁵ samt en EU-handlingsplan om donation och transplantation av organ för perioden 2009–2015⁶; sedan 2010 har kommissionen dessutom inlett en rad gemensamma åtgärder och projekt på området organdonation och organtransplantation⁷,
5. Europeiska direktoratet för läkemedelskvalitet och hälsovård (EDQM) vid Europarådet har bidragit stort på detta område genom att säkerställa grundläggande rättigheter och respekt för människokroppen, utgöra en referenspunkt för lagstiftning och yrkespraxis, underlätta kunskapsutbytet mellan länder och institutioner, övervaka verksamhet för att underlätta insyn och internationell riktmärkning samt utveckla kvalitets- och säkerhetsnormer genom den regelbundna publiceringen av *Guide to the Quality and Safety of Organs for Transplantation* (vägledning för kvalitet och säkerhet när det gäller organ för transplantation),

⁵ Meddelande från kommissionen – *Organdonation och transplantation: politiska insatser på EU-nivå* {SEK(2007) 704} {SEK(2007) 705} (COM(2007) 275 final).
I meddelandet framhålls samarbete mellan medlemsstaterna och organhandel och organbrist som de viktigaste prioriteringarna.

⁶ Meddelande från kommissionen – Handlingsplan om donation och transplantation av organ (2009–2015): bättre samarbete mellan medlemsstaterna {KOM(2008) 818 slutlig} {SEK(2008) 2956} {SEK(2008) 2957} (COM(2008) 819 final).
Handlingsplanen innehåller åtgärder för att förbättra tillgången på organ och öka effektiviteten, tillgängligheten, kvaliteten och säkerheten i transplantationssystemen.

⁷ Gemensam åtgärd om ömsesidig organdonation och transplantationsutbyten: förbättra och utveckla donation från avlidna givare och transplantationsprogram – Mode (2010–2012).

Gemensam åtgärd om inrättande av övergripande samordning av organdonation i hela Europeiska unionen – Accord (2012–2015): insatser för att skapa en modell för överstatlig datadelning för organdonation och genomförande av praktiskt samarbete mellan EU-länderna.

Gemensam åtgärd om underlättande av utbyte av organ som donerats i EU:s medlemsstater – Foedus (2013–2016): inrättande av en plattform för att hantera gränsöverskridande organutbyten (jfr punkt 2.1 i kommissionens meddelande om transplantation).

Edith (2017–2020) – ett projekt som är inriktat på olika metoder för organdonation och organtransplantation.

Bravest (2022–2024) – ett projekt för att förbättra tillgången till transplantation och transplantationsmottagarnas resultat.

6. man i Madridresolutionen från 2011 om organdonation och organtransplantation, som är ett resultat av Världshälsoorganisationens (WHO) tredje globala samråd om organdonation och organtransplantation, fastställde att det är ett nationellt ansvar att tillgodose patienternas behov, med vägledning av WHO:s principer, och uppmanade regeringar och hälso- och sjukvårdspersonal att sträva efter självförsörjning när det gäller transplantation och att maximera tillgången till organ för transplantation, där donation från avlidna givare prioriteras⁸,
7. EU:s handlingsplan om donation och transplantation av organ 2009–2015 syftade till att stärka samarbetet mellan medlemsstaterna för att ta itu med den avgörande frågan om organbrist och förbättra kvaliteten och säkerheten hos organ för transplantation; i planen angavs tio prioriterade åtgärder som rör tre centrala utmaningar: bättre tillgång på organ, ökad effektivitet och tillgänglighet i transplantationssystemen samt bättre kvalitet och säkerhet; viktiga åtgärder var bland annat att utse transplantationskoordinatorer på sjukhus, främja program för kvalitetsförbättring och främja utbyte av bästa metoder; i initiativet betonade man också vikten av kommunikation inom givarens familj för att öka andelen organdonationer och uppmuntrade patienternas och givarnas rörlighet mellan medlemsstaterna för att säkerställa bättre organallokering,
8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/522 av den 24 mars 2021 om inrättande av ett program för unionens åtgärder på hälsoområdet (programmet EU för hälsa) för perioden 2021–2027⁹ syftar till att förbättra och främja hälsan i unionen för att minska bördan av smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar genom att stödja hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder, minska ojämlikhet i hälsa, främja en hälsosam livsstil och främja tillgång till hälso- och sjukvård,

⁸ *The Madrid Resolution on Organ Donation and Transplantation: national responsibilities in meeting the needs of patients, guided by the WHO principles.* (2011) Transplantation; 91, Suppl 11, S29– S31 (inte översatt till svenska).
<https://doi.org/10.1097/01.tp.0000399131.74618.a5>.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/522 av den 24 mars 2021 om inrättande av ett program för unionens åtgärder på hälsoområdet (programmet EU för hälsa) för perioden 2021–2027 och om upphävande av förordning (EU) nr 282/2014 (EUT L 107, 26.3.2021, s. 1).

9. Världshälsoförsamlingen uppmanar i sin resolution 77.4, *Increasing availability, ethical access and oversight of transplantation of human cells, tissues and organs*¹⁰ (inte översatt till svenska) (ökad tillgänglighet, etisk tillgång och tillsyn avseende transplantation av mänskliga celler, vävnader och organ), som antogs i maj 2024, medlemsstaterna att integrera donation, transplantation och uppföljning av transplantationer i hälso- och sjukvårdssystemen på ett sådant sätt att donation från avlidna givare rutinmässigt övervägs som ett alternativ i slutet av livet och att transplantation integreras i vårdkedjan för patienter samt att de utvecklar donation från avlidna givare till sin maximala terapeutiska potential och skyddar levande givare, vidtar åtgärder för att förbättra tillgången till transplantationsbehandlingar, förbättrar tillsynen av praxis och främjar innovation på området; i resolutionen uppmanas WHO:s sekretariat att bland annat stödja medlemsstaterna genom att utveckla en global strategi för transplantation, som enligt planerna ska läggas fram vid Världshälsoförsamlingens möte 2026,
10. Santander-uttalandet *Towards Global Convergence in Transplantation: Sufficiency, Transparency and Oversight*¹¹ (inte översatt till svenska) (mot global konvergens inom transplantation: tillräcklig tillgång på organ, insyn och tillsyn) innehåller högnivårekommendationer som syftar till att förbättra patientvården, göra framsteg mot att säkerställa tillräcklig tillgång på organ, insyn och tillsyn av praxis samt stärka förebyggandet av människohandel för avlägsnande av organ och andra ämnen av mänskligt ursprung,

¹⁰ https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA77/A77_R4-en.pdf

¹¹ https://esot.org/wp-content/uploads/2023/11/SantanderStatement_FINALVERSION.pdf

ANSER ATT

11. organtransplantation avsevärt förbättrar patienternas överlevnad och livskvalitet och är en avgörande insats för att hantera bördorna ur folkhälsosynvinkel och samhällsekonomisk synvinkel till följd av organsvikt i EU; detta kräver fortsatta insatser för att förbättra systemen för organdonation och organtransplantation i medlemsstaterna, samtidigt som man värnar om och säkerställer att befintliga strukturer och samarbeten fungerar väl,
12. den samarbetsmiljö som upprättats inom EU, bland annat genom den rättsliga ramen och EU:s handlingsplan om donation och transplantation av organ 2009–2015, har spelat en avgörande roll för att främja transplantationstjänster, vilket framgår av en betydande ökning av antalet organgivare och organtransplantationer både under och efter handlingsplanens genomförandeperiod,
13. de ökningar som observerades för olika typer av organtransplantationer under genomförandet av EU:s handlingsplan 2009–2015, bland annat en ökning med 16 % av både njur- och levertransplantationer, en ökning med 10 % av hjärttransplantationer, en ökning med 7 % av bukspottkörteltransplantationer och en betydande ökning med 41 % av lungtransplantationer, visar på framgångarna med EU:s initiativ för att förbättra transplantationsverksamheten, som syftar till att öka patienternas överlevnad¹²,

¹² Europeiska kommissionen: Genomförandeorganet för konsument-, hälso-, jordbruks- och livsmedelsfrågor, Schoten, S., Coppen, R., Wiegers, T., Bouwman, R., & Friele, R. (2017). *Study on the uptake and impact of the EU Action Plan on Organ Donation and Transplantation in the EU Member States - FACTOR Study* (inte översatt till svenska). Publikationsbyrå. <https://data.europa.eu/doi/10.2818/24713>

14. utmaningar kvarstår, trots framgångarna med EU:s handlingsplan, bland annat ländernas fortsatta svårigheter att hantera den ökande efterfrågan på organtransplantation, främst till följd av bördan av icke-överförbara sjukdomar, mot bakgrund av demografiska förändringar och en starkt ökad förekomst av riskfaktorer, variationen i tillgången till transplantationsbehandlingar i medlemsstaterna och behovet av att stärka transplantationssystemens motståndskraft, vilket belystes under covid-19-pandemin¹³,
15. vissa medlemsstaters framgång när det gäller att öka organdonationen leder inte alltid till en ökning av antalet patienter som tar emot organtransplantationer i dessa medlemsstater, och därför kan samarbete inom EU vara avgörande för att förbättra situationen,
16. det finns flera viktiga områden som kräver ytterligare fokus, bland annat när det gäller att förbättra gränsöverskridande organdonation och organutbyte, främja kollegialt utbyte för att förbättra sjukhusens resultat, utbyta de senaste vetenskapliga rönen, utveckla EU-omfattande avtal och initiativ för spetskompetens inom transplantationer och förbättra datainsamling och datadelning avseende resultat efter transplantation, samtidigt som man skyddar och säkerställer att befintliga strukturer och samarbeten fungerar väl,

¹³ Eurotransplant. (2023). Årsrapport 2023.
https://www.eurotransplant.org/wp-content/uploads/2024/06/ETP_AR2023_LowRes.pdf

17. genom covid-19-pandemin underströks de varierande resiliens- och sårbarhetsnivåerna i medlemsstaterna, och med detta följde en betydande minskning med 17 procent av organdonationerna från avlidna givare från 2019 till 2020¹⁴, vilket belyste det akuta behovet av ökad beredskap inom hälso- och sjukvårdssystemet och stöd till organdonationsverksamhet vid globala hälsokriser,
18. det senaste läget där 50 000 personer väntade på organtransplantation i EU i slutet av 2023¹⁵, tillsammans med den kritiska frågan om liv eller död när det gäller tillgången till organ för många patienter, särskilt när det gäller vitala organ som lever, hjärta och lungor, understryker det akuta behovet av att öka antalet organdonationer och förbättra transplantationssystemen för att rädda fler människoliv,
19. transplantation erbjuder livräddande behandling och förbättrad livskvalitet för patienter med organsvikt i slutstadiet, och kan också vara en kostnadseffektiv lösning jämfört med andra behandlingar som långvarig dialys och därigenom avsevärt minska hälso- och sjukvårdsutgifterna och bidra till den ekonomiska motståndskraften hos hälso- och sjukvårdssystemen inom EU,
20. transplantationernas miljöpåverkan är betydligt lägre än miljöpåverkan genom andra behandlingar, särskilt i samband med dialys och njursvikt, vilket understryker de bredare fördelarna för samhället med att förbättra transplantationsinsatserna,
21. WHO förespråkar självförsörjning när det gäller transplantation som en avgörande faktor för att ta itu med de hälso- och sjukvårdsutmaningar som icke-överförbar sjukdomar medför, och betonar vikten av att maximera den terapeutiska potentialen hos avlidna donationer tillsammans med insatser för att förhindra icke-överförbar sjukdomar och deras utveckling,

¹⁴ *Organ donation during the COVID-19 pandemic Ahmed, Ola et al. American Journal of Transplantation, Volume 20, Issue 11, 3081–3088*

<https://www.amjtransplant.org/article/S1600-6135%2822%2921554-8/fulltext>

¹⁵ Europeiska direktoratet för läkemedelskvalitet och hälsovård (EDQM) vid Europarådet. *Newsletter transplant: international figures on donation and transplantation 2024*. ISSN: 2171-4118 / NIPO: 691-15-002-5 <https://freepub.edqm.eu/publications/PUBSD-87/detail>

22. Istanbuldeklarationen om organhandel och transplantationsturism, som antogs 2008¹⁶ och uppdaterades 2018¹⁷, ger etisk vägledning för yrkesverksamma och beslutsfattare och uppmanar dem att maximera och rättvist dela fördelarna med transplantation i enlighet med objektiva, icke-diskriminerande, externt motiverade och transparenta regler, med vägledning av kliniska kriterier och etiska normer,
23. i kommissionens meddelande (2007) betonades kopplingen mellan bristen på organ och fenomenet människohandel (punkt 7), medan WHO:s styrelse i sin resolution 154/7 (2024) konstaterade att otillräcklig tillgång till transplantationsbehandlingar är en av de bakomliggande orsakerna till människohandel; i Europarådets konvention mot olaglig handel med mänskliga organ¹⁸ (som antogs i mars 2015 och trädde i kraft i mars 2018) behandlas också sambandet mellan organbristen och handeln med mänskliga organ; i direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer fastställs dessutom straffrättsliga påföljder för människohandel för avlägsnande av organ,
24. innovativa metoder och tekniska framsteg inom organbevarande och organtransplantation erbjuder lovande möjligheter att utöka gruppen av givare, förbättra transplantationsresultaten och ta itu med begränsningarna i nuvarande behandlingsmetoder, vilket understryker behovet av fortsatta investeringar i forskning och utveckling inom detta område,
25. det pågående behovet av transplantation visar vikten av att främja en stödjande rättslig, etisk och operativ ram som främjar organdonation från avlidna och levande personer, förbättrar transplantationssystemens effektivitet och tillgänglighet och säkerställer kvaliteten och säkerheten i transplantationspraxis i hela EU,

¹⁶ Istanbuldeklarationen om organhandel och transplantationsturism. Transplantation 2008; 86(8):1013-8. doi: 10.1097/TP.0b013e318185ffc9.

¹⁷ Istanbuldeklarationen om organhandel och transplantationsturism (utgåva 2018). Transplantation 2019;103(2): 218-219. doi: 10.1097/TP.0000000000002540.

¹⁸ <https://rm.coe.int/16806dca3a>

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT

26. UTVECKLA och STÄRKA de institutionella, rättsliga och etiska ramarna för att underlätta organdonation och organtransplantation, i enlighet med unionens gällande lagstiftning och riktlinjer, bland annat genom att ta itu med de finansiella och infrastrukturella hindren, genomföra lagstiftning som bygger på de olika lösningar som medlemsstaterna valt samt stärka insatserna för att bekämpa organhandel och människohandel i syfte att avlägsna organ,
27. VIDTA ÅTGÄRDER FÖR ATT UTVECKLA organdonation från avlidna givare till dess maximala terapeutiska potential genom att inkludera lämpliga initiativ där alla berörda parter är delaktiga och genom att skapa och stärka nätverk för givarsamordnare till stöd för aktiv identifiering av möjliga givare av organ och ett lämpligt genomförande av vägar för organdonation från avlidna personer¹⁹,
28. STÄRKA rollen för givarsamordnare och annan personal på sjukhus, inbegripet akutvård, intensivvård och neurologi, med en roll när det gäller att identifiera och ta hand om eventuella givare av organ genom att utveckla ett välstrukturerat och fungerande samarbete mellan initiativ från intensivvårdsenheten²⁰ och organisationer för givasamordning, i syfte att öka antalet potentiella givare som identifieras och optimera resultaten i donationsprocessen,

¹⁹ Europarådet. Resolution CM/Res(2015)11 om upprättande av harmoniserade nationella register över levande givare i syfte att underlätta internationellt informationsutbyte. <https://search.coe.int/cm?i=09000016805c2a78>

²⁰ Europarådet. Resolution CM/Res(2015)10 om intensivvårdspersonalens roll vid och utbildning i donation från avlidna personer. <https://search.coe.int/cm?i=09000016805c2b4a>

29. UNDERLÄTTA utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal och i nya behandlingsprotokoll för att optimera donationsprocessens effektivitet och varaktighet samt givarorganens lämplighet,
30. där det är lämpligt och i enlighet med nationell lagstiftning, UPPMUNTRA framtagande av program för donation efter cirkulatorisk död (*Donation after the Circulatory Determination of Death*)²¹ för att erbjuda fler patienter möjlighet att donera organ efter döden och öka tillgången på organ för transplantation,
31. OPTIMERA program för organdonationer från levande personer genom hela donationskedjan, till exempel genom att säkerställa livslång uppföljning och skydd av levande organgivare ur ett medicinskt och psykosocialt perspektiv, erbjuda systematisk information om möjligheten att donera levande organ på ett öppet och heltäckande sätt och övervinna tekniska hinder för organdonationer från levande personer (t.ex. biologisk inkompatibilitet), genom att se till att sådana donationer endast utförs inom ramen för tillämpliga lagar, förfaranden och normer och inte leder till några ekonomiska förluster för givaren, och genom att främja en större avsikt att donera genom lämpliga förfaranden för rekrytering och tillhandahållande av information, inbegripet respekt för principen om frivillig donation utan ersättning.
32. ÖKA de gränsöverskridande samarbetsavtalen om organdonation och organtransplantation inom EU, samtidigt som man tar fasta på och respekterar befintliga välfungerande samarbetsmekanismer/initiativ (t.ex. Eurotransplant, Scandiatransplant, South Alliance for Transplant, plattformen FOEDUS och bilaterala avtal mellan medlemsstaterna), bland annat genom att fullt ut frigöra potentialen i system för överföring av organ i syfte att säkerställa längre transporttider och optimera användningen av det begränsade antalet tillgängliga organ, och främja internationellt utbyte av data om kliniska resultat för att bedöma och förbättra resultaten,

²¹ Europarådet. Ministerkommitténs rekommendation CM/Rec (2022) 3 till medlemsstaterna om utveckling och optimering av program för donation av organ efter cirkulärt fastställande av dödsfall, <https://rm.coe.int/0900001680a5a3e7>

33. FRÄMJA omfattande utbildningsprogram för hälso- och sjukvårdspersonal om organdonation och tillvaratagande av organ, bland annat genom att införliva grundläggande information om organdonation och organtransplantation i läroplanen för grundskolan, stödja deltagande i ackrediterade utbildningsprogram och inrätta fortbildning för grupper som arbetar med identifiering, rapportering, hantering, familjestrategi och avlägsnande av organ,
34. FRÄMJA offentlig utbildning som är anpassad till varje publiks ålder och särskilda behov och medvetenhet om organdonation och organtransplantation genom utbildning i skolor, och medieengagemang, däribland insatser för att nå isolerade grupper som kräver en annan strategi och insyn i processer för donation från levande personer såväl som från avlidna givare i syfte att öka allmänhetens förtroende,
35. FÖRBÄTTRA den peri- och postoperativa vården och patientutbildning för mottagare av transplantation av organ från levande givare genom tvärvetenskapliga läkarteam och patientorganisationer för att förhindra organförlust och samtidigt säkerställa en tvärvetenskaplig och patientcentrerad strategi, och för att förbättra återhämtningen och säkerställa informerat samtycke och förståelse av behandlingsalternativ för patienter,
36. ÖVERVÄGA att säkra finansiering för program och forskning som rör organdonation och organtransplantation, inbegripet EU:s tekniska stöd till infrastruktur, utbildning, digitalisering och forskning, samt strategier för kostnadsersättning till sjukhus för förvaltning av givare, insamling av organ och data om uppföljning av givare,
37. UNDERLÄTTA utbytet av hälso- och sjukvårdspersonal mellan medlemsstaterna för att diskutera tekniska och operativa kunskaper om olika organdonations- och organtransplantationsprogram,

38. TA ITU MED orättvisor i samband med organdonation och organtransplantation genom att utveckla nationella strategier och åtgärder för att stödja registrering på väntelistor för transplantationer, se över väntelistorna och tilldelningskriterierna, minska väntetiderna för patienterna, däribland högkänsliga kandidater och barn, och utveckla kommunikationsprogram och utbildningsinitiativ som är skräddarsydda för olika grupper,
39. STÖDJA gränsöverskridande organtransplantation genom att utnyttja befintlig och framtida infrastruktur för digital hälsa för att förbättra den primära användningen av standardiserade elektroniska patientjournaler och möjliggöra smidig tillgång till patientuppgifter i enlighet med relevant dataskyddslagstiftning,
40. FÖRBÄTTRA forskningskapaciteten och främja sekundär användning av data till stöd för riktmärkning och datadelning mellan nationella myndigheter och utsedda oberoende europeiska organisationer, i enlighet med relevant dataskyddslagstiftning, för att säkerställa korrekt registrering och analys av transplantationsresultat, uppmuntra utbyte och konsolidering av anonymiserade data mellan sjukhus och användning av patientrapporterade resultat (PROMS) inom ramen för forskningsprojekt för att bedöma patienters och levande givares livskvalitet och välbefinnande både före och efter transplantation,
41. SAMARBETA för att förbättra registreringen av patienter med terminal organsvikt på väntelistan för transplantationer för att ge lika tillgång till patienter i behov av livräddande organtransplantation,

UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT

42. UPPDATERA EU:s handlingsplan för organdonation och organtransplantation genom att bygga vidare på de resultat och insikter som redan uppnåtts genom genomförandet av den befintliga handlingsplanen, med beaktande av rättsliga, etiska och organisatoriska skillnader, förutsättningar och skillnader i tillgängliga resurser mellan medlemsstaterna, och med beaktande av vikten av åtgärder på området hälsofrämjande och förebyggande av icke-överförbara sjukdomar för att dämpa efterfrågan på organtransplantation; handlingsplanen bör syfta till att
- a) betona en nedifrån-och-upp-strategi för att fastställa tydliga och verkningsfulla mål som involverar sjukvården, administratörer, politiker och allmänheten,
 - b) stärka ömsesidigt lärande och kunskapsutbyte och stödja länder som står inför liknande utmaningar genom gemensamma möten mellan behöriga myndigheter och bredare engagemang från berörda parter för att utbyta bästa praxis och innovationer när det gäller organdonation och organtransplantation, särskilt inbegripet innovationer som förbättrar förfarandena för insamling, bevarande och tilldelning, och därigenom minska senareläggning och avvisande av givare och organ från givare,
 - c) stärka det sektorsövergripande samarbetet genom att identifiera möjligheter till lärande från närliggande områden, såsom vävnader och celler, för att berika kunskapsbasen och metoderna inom sektorn för organdonation och transplantation,
 - d) stödja utvecklingen av donationssystem genom att lyfta fram och tillgodose behoven i länder med mindre utvecklade system för att säkerställa rättvisa framsteg i hela EU,
 - e) fokusera på genomförande och hållbarhet och säkerställa långsiktiga effekter genom varaktiga investeringar i it-infrastruktur och ett varaktigt engagemang från alla berörda parter,

- f) undersöka nya områden som kan tas med i handlingsplanen, såsom att utvidga program för donation efter cirkulatorisk död för de länder som beslutar sig för att följa denna strategi, förbättra ramarna för donation från levande givare och stödja medlemsstaterna i arbetet med att förbättra kommunikationsstrategierna för att öka allmänhetens medvetenhet och främja utbildning i samband med organdonation,
- g) främja fortutbildning för att förbättra kvaliteten på utbildningsprogram i hela EU, utnyttja potentialen i den europeiska strategin för mikromeriter²² och främja samarbete och utbyte av bästa praxis mellan hälso- och sjukvårdspersonal när det gäller organdonation och organtransplantation,
- h) stödja institutioner för högre utbildning och yrkesutbildning²³ i deras roll som anordnare av livslångt lärande, bland annat genom mikromeriter och överföring av forskningsresultat inom utbildning,
- i) behandla frågor som rör jämlikhet, mångfald och inkludering, bland annat genom att utbyta erfarenheter om vård genom skräddarsydda informationskampanjer för att informera minoritetsgrupper och utsatta grupper samt nya givare, och genom att säkerställa att transplantationstjänsterna tillgodoser alla samhällssegment på ett verkningsfullt sätt,
- j) förbättra kvaliteten och de kliniska resultaten genom att ta fram gemensamma riktlinjer för utvärdering, granskning och riktmärkning av sjukhusens resultat och användning av biologisk övervakning för att förbättra säkerheten och kvaliteten vid organtransplantation,
- k) förbättra integreringen av organdonation i vård i livets slutskede, samtidigt som man respekterar de primära målen för återställande av hälsa och prioriterar palliativ vård i livets slutskede, samtidigt som potentialen för organdonation beaktas,

²² Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet 2022/C 243/02 (EUT C 243, 27.6.2022, s. 10).

²³ Yrkesutbildning

- l) optimera effektiviteten vid och finansieringen av transplantationer genom att utbyta kunskap om optimering av donationskedjan, åtgärda finansiella skillnader och visa hur kostnadseffektiva transplantationsprogrammen är för att stödja nationella investeringar i transplantationssystem,
 - m) utöka forskningsmöjligheterna på områden som resultat efter transplantation, optimering av givare, bevarande av organ och ny terapeutisk teknik för att hela tiden åstadkomma förbättringar på området organdonation och organtransplantation,
43. STÖDJA utarbetande av rekommendationer och riktlinjer från Europeiska direktoratet för läkemedelskvalitet och hälsovård (EDQM) som hjälper medlemsstaterna att förbättra sina institutionella och politiska ramar för organdonation och transplantation; utarbetandet av sådana riktlinjer bör uppmuntra till deltagande av en diversifierad grupp av berörda parter, i syfte att inrätta stödjande och effektiva miljöer för organdonation och organtransplantation,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT

44. UPPMUNTRA och STÖDJA gränsöverskridande samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller organdonation och organtransplantation; detta inbegriper vid behov inrättande av en frivillig plattform för samarbete eller förbättrat utbyte mellan nationella behöriga myndigheter, underlättande av samarbete, inrättande och tillväxt av tjänster för organtransplantation, program för organutbyte och mismatchningprogram samt utbyte av bästa praxis för att öka transplantationstjänsternas effektivitet och inverkan,
45. VIDAREUTVECKLA nationella kontaktpunkter och centrala rapporteringssystem för att samla in och sprida viktig information för rättsliga och politiska åtgärder, samtidigt som enskildas mänskliga rättigheter och grundläggande friheter respekteras inom ramen för allmänna dataskyddsförordningen (GDPR); insatserna bör syfta till att öka insynen i organdonation och organtransplantation, särskilt när det gäller verksamhet som sträcker sig över nationsgränserna, särskilt vad gäller människohandel mot bakgrund av Europarådets konvention om olaglig organhandel²⁴, genom att förbättra befintliga rapporteringsmekanismer i enlighet med relevant dataskyddslagstiftning och i samarbete med EDQM, beroende på vad som är lämpligt,
46. STÖDJA utvecklingen och genomförandet, inom den nuvarande rättsliga ramen, av internationella system för insamling och delning av hälsodata som skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att fullgöra relevanta uppgifter av allmänt intresse på folkhälsoområdet, såsom att säkerställa antagandet av harmoniserade, rättvisa och transparenta höga kvalitets- och säkerhetsstandarder för organdonation och organtransplantation.

²⁴ <https://rm.coe.int/16806dca3a>